

Trīs Latvijas zinātnieces saņem L`ORÉAL-UNESCO balvu "Sievietēm zinātnē"

Publicēts: 08.06.2022.

Zinātne

2022. gada 8. jūnijā L`ORÉAL sadarbībā ar Baltijas valstu zinātņu akadēmijām un UNESCO Nacionālajām komisijām prestižās Baltijas jauno talantu programmas *Sievietēm zinātnē* ietvaros apbalvo septiņas talantīgas zinātnieces. Par savu ieguldījumu zinātnē un pētījumu veikšanai 6 000 eiro balvu šogad saņem doktorante *M.sc.ing.* Anda Barkāne, doktorante *M.sc.ing.* Laura Vītola un *Dr.phys.* Ilze Ļihačova no Latvijas, *Dr.* Gintare Kručaite un doktorante Greta Jarockaite no Lietuvas, kā arī *Dr.* Estere Oras un *Dr.* Karolina Kudelina no Igaunijas. Viena dalībniece no katras valsts tiks nominēta prestižajai L`ORÉAL-UNESCO *Sievietēm zinātnē starptautisko uzlecošo talantu* programmai.

Latvijas Valsts prezidente (1999-2007), Baltijas jauno talantu programmas *Sievietēm zinātnē* patronese, akademiķe Vaira Vīķe-Freiberga uzsver: "Zinātņu akadēmiju žūrijas kā 2022. gada uzvarētājas izraudzījušās septiņas jaunās pētnieces, novērtējot viņu zinātnisko izcilību un aktivitāti. Man ir patīess prieks par šīm sievietēm, kuru aizrautība un darba rezultāti iedvesmos meitenes skolās un augstskolās īstenot savus mērķus kopējam sabiedrības labumam, veselībai un videi. Esmu pārliecināta, ka tas arī atgādinās ikvienam būtisko zinātnes lomu un mūsu zinātnieču piensumu. Novēlot izcilu veiksmi zinātniskā darbā un laimi savā privātajā dzīvē."

Doktorante *M.sc.ing.* Anda Barkāne ir pētniece Rīgas Tehniskās universitātes Materiālzinātnes un lietišķās ķīmijas fakultātes Polimērmateriālu institūtā. Anda Barkāne saņem atzinību par celulozes modificēšanu 3D drukas tintes izgatavošanai. Šī unikālā pētījuma mērķis ir radīt konkurētspējīgu dabai draudzīgu alternatīvu, lai aizstātu uz naftas bāzes ražotās komerciālās tintes, ko izmanto 3D drukā. Pētījuma ietvaros tiks veikta celulozes modifikācija, lai uzlabotu tintes izmantošanas īpašības un veiktspēju.

Doktorante *M.sc.ing.* Laura Vītola strādā Rīgas Tehniskās universitātes Būvniecības inženierzinātņu fakultātē par pētnieci. Laura

Vītola tiek apbalvota ar *Sievietēm zinātnē* balvu par pētījumu, kurā izstrādā ilgtspējīgus zema blīvuma ģeopolimēru bāzes būvmateriālus. Pētījuma ietvaros tiek rasti risinājumi dažādu industriālo blakusproduktu un atkritumu iespējamai izmantošanai būvmateriālu izgatavošanā. Šī pētījuma rezultātā industriālie atkritumi un blakusprodukti kļūst par vērtīgiem izejmateriāliem, samazinot neatjaunojamo resursu patēriņu.

Dr.phys. Ilze Ļihačova ir Latvijas Universitātes Atomfizikas un spektroskopijas institūta Biofotonikas laboratorijas vadošā pētniece. Apbalvojumu *Sievietēm zinātnē* Ilze Ļihačova saņem par diviem pētījumu virzieniem medicīnas fizikas nozarē to tālākai izstrādei. Ilgstošākais no tiem ir saistīts ar ādas, galvenokārt melanomas, neinvazīvu diagnostiku, izmantojot multispektrālās attēlošanas metodes. Izveidots diagnostiskais kritērijs un mākslīgo neironu tīklu apstrāde apvienota diagnostikas iekārtā, kas ļauj veselības aprūpes speciālistiem, neskatoties uz viņu pieredzi dermatoloģijā, laicīgi pamanīt un ārstēt ādas melanomu, būtiski palielinot pacienta dzīves ilgumu. Šobrīd metode tiek pielāgota arī reto slimību pacientu agrīnai identificēšanai. Savukārt Ilzes jaunākais pētījumu virziens ir saistīts ar lāzera speķu attēlošanas tehnoloģijas izveidi, lai ātrāk novērtētu antibakteriālo rezistenci jeb baktēriju reakciju uz antibiotikām un piemeklētu nepieciešamās zāles smagi slimiem pacientiem, kas palielinātu to izredzes izdzīvot. Šī tehnoloģija veicinās ātrāku, efektīvāku ārstēšanu un samazinās jaunu, rezistentāku baktēriju rašanos.

"Lai turpinātos zinātnes attīstība, pasaulē nepieciešams miers. Taču arī miers var būt zinātnē sakņots. Pricējamies atbalstīt izcilas zinātnieces, kuru atklājumi un idejas nākotnē kļūs par nozīmīgu pamatu ilgtspējīgai attīstībai un sekmēs mieru visā pasaulē," uzsver UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas ģenerālsekretāre Baiba Moļņika

Kopš 2005. gada, kad *L'ORÉAL-UNESCO* programma tika ieviesta Latvijā, atzinību par savu ieguldījumu zinātnes jomā ir saņēmušas 54 zinātnieces no Latvijas. Papildus jau sesto gadu pēc kārtas programma tiek īstenota arī Igaunijā un Lietuvā, kur par darbu zinātnes jomā ir apbalvotas desmit zinātnieces no Lietuvas un desmit no Igaunijas.

Sievietēm zinātnē apbalvojumu programmu pirms 18 gadiem Latvijā aizsāka programmas patronese Dr. Vaira Viķe-Freiberga, *L'ORÉAL*, UNESCO Latvijas Nacionālā komisija un Latvijas Zinātņu akadēmija. Šodien *L'ORÉAL* Baltijas jauno talantu programma *Sievietēm zinātnē* kopā ar trīs Baltijas valstu zinātņu akadēmijām un UNESCO Nacionālajām komisijām Latvijā, Igaunijā un Lietuvā veicina Baltijas zinātnieču profesionālo attīstību, palīdzot sasniegt jaunus mērķus un vairojot pienesumu gan zinātnei, gan sabiedrībai.

"Lepojamies ar to, ka šogad L'ORÉAL, UNESCO un Latvijas Zinātņu akadēmijas rīkotajā projektu konkursā piedalījās 33 ļoti talantīgas Latvijas zinātnieces – gan Latvijas augstskolu, gan zinātnisko institūtu pārstāves. Žūrijas komisija ar gandarījumu atzīmē pretendentu iesniegto projektu augsto zinātnisko līmeni, aktualitāti un sasaisti ar valstij svarīgiem zinātnes un pētniecības virzieniem. Mēs priecājamies, ka varam atbalstīt trīs Latvijas zinātnieces to ceļā uz zinātnes virsotnēm ar prestižo L'ORÉAL-UNESCO Baltijas jauno talantu programmu Sievietēm zinātnē, tādējādi apliecinot savu cieņu viņu izcilajam sniegunam un pienesumam zinātnē, pētniecībā un inovācijā," uzsver Latvijas Zinātņu akadēmijas prezidents Ivars Kalviņš.

Starptautiskā programma *Sievietēm zinātnē* tika aizsākta 1998. gadā. Kopš tā laika *L'ORÉAL* un Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācija (UNESCO) ir apņēmušās veicināt sieviešu skaita pieaugumu, kuras darbojas zinātniskajā pētniecībā. Tādēļ pēdējo 24 gadu laikā *L'ORÉAL* un UNESCO Baltijas jauno talantu programma *Sievietēm zinātnē* godina zinātnieces viņu galvenajos karjeras posmos, dodot nozīmīgu ieguldījumu zinātnes attīstībā, kā arī veicinot dzimumu vienlīdzību zinātnes jomā.

Karin Laar, *L'ORÉAL* Poland and Baltic Korporatīvās komunikācijas un mediju vadītāja Baltijas
Autors: valstis

<https://www.unesco.lv/lv/jaunums/tris-latvijas-zinatnieces-sanem-loreal-unesco-balvu-sievietem-zinatne>